

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

GOSPODARSKO-SOCIJALNO VIJEĆE

Služba za socijalno partnerstvo

Povjerenstvo za zapošljavanje, obrazovanje i usklađivanje s tržištem rada

Ulica grada Vukovara 78

10 000 Zagreb

HUP – ZG-365/17-I

U Zagrebu, 25. svibnja 2017.

PREDMET: Nacrti pravilnika iz područja djelovanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

- izdvojeno mišljenje, dostavlja se

Poštovani,

nastavno na raspravu na 21. sjednici Povjerenstva za zapošljavanje, obrazovanje i tržište rada Hrvatska udruga poslodavaca (dalje u tekstu: HUP) dostavlja izdvojeno mišljenje kako slijedi

Načelno

Neki od navedenih pravilnika imaju namjeru na bolji i učinkovitiji način urediti evidencije nezaposlenih osoba kao i tražitelja posla u cilju stvaranja uređenijih odnosa na tržištu rada, a takvu namjeru zakonodavca pozdravljamo.

Smatramo kako je nužno osigurati vjerodostojne, pouzdane i ažurne evidencije nezaposlenih osoba kako bismo imali stvarnu sliku broja osoba koje su raspoložive za rad i zadovoljili potrebe gospodarstva. Na ovu situaciju HUP ukazuje već duže vrijeme, bilo na sjednicama Povjerenstva za zapošljavanje, tako i u svim drugim tijelima i radnim skupinama koje direktno ili indirektno zahvaćaju problematiku zapošljavanja, tržišta rada, obrazovanja, pa i gospodarstva u cijelini.

Nevjerodostojne evidencije nezaposlenih osoba prisutne su na hrvatskom tržištu rada već duži niz godina, no sama ta činjenica nije predstavljala veći problem gotovo posljednjih 7-8 godina. Podsećamo kako je hrvatsko gospodarstvo još od 2008. godine bilo izrazito pogodjeno gospodarskom krizom od koje se počelo skromnije oporavljati koncem 2015. godine. Logično je bilo za očekivati u tim vremenima, da upravo zbog ekonomске krize i nije bilo otvaranja novih radnih mjeseta, rasta gospodarstva pa niti potrebe za radnom snagom. U tim vremenima, obilježenim velikom brojem nezaposlenih, nevjerodostojne evidencije nezaposlenih osoba nisu bile najvažniji problem. Naime to iz razloga jer se u velikom broju nezaposlenih, a koji je često premašivao 300 tisuća, uvijek, iako teško, moglo pronaći radnu snagu.

No poboljšanjem gospodarske situacije u Republici Hrvatskoj dolazi do potrebe za novim radnim mjestima. Ujedno, prisutan je trend iseljavanja radno sposobnog stanovništva, čime problem nevjerodostojnih evidencija postaje vrlo izražen te smo mišljenja kako je krajnji trenutak provesti reforme u ovom području.

Potrebno je opet naglasiti kako ove evidencije imaju utjecaj na druge važne posljedice na tržištu rada, primjerice na kvote za uvoz radne snage. Naime, nevjerodostojne evidencije koje prikazuju raspoloživu radnu snagu stvaraju „lažni“ dojam kako se zaista i radi o tom broju nezaposlenih osoba koje mogu i žele prihvati posao. Temeljem toga donose se odluke o kvotama za uvoz strane radne snage, što nekoliko posljednjih godina izaziva sve veći problem svim socijalnim partnerima. Poduzetnici trebaju radnu snagu, a ne mogu zadovoljiti potrebe na hrvatskom tržištu rada, unatoč činjenici od više od gotovo 200.000 nezaposlenih. Kako bi pronašli adekvatnu radnu snagu poduzetnici predlažu uvoz strane radne snage, što posljedično dovodi do prijepora s drugim socijalni partnerom, a indirektno i stvaranje vrlo negativne percepcije o hrvatskim poduzetnicima. Cilj je urediti odnose na tržištu rada u Republici Hrvatskoj, znati broj nezaposlenih osoba raspoloživih za rad te započeti transparentan proces uključivanja istih u svijet rada.

Naime, jedna od važnijih zadaća nadležnih tijela Republike Hrvatske je omogućiti dostupnost osposobljene i stručne radne snage na tržištu rada. U tom pogledu, odluke o godišnjoj kvoti za zapošljavanje stranaca već dulje vrijeme ne rješavaju problem nedostatka domaće kvalificirane radne snage za poslodavce kojima takvi radnici trebaju. Propisani način utvrđivanja kvote je pretjerano formalan, nefleksibilan i u suprotnosti s dinamičnim tržištem radne snage. Osim toga, ističemo kako je sadašnji model donošenja odluka koncipiran na način da nema odgovornosti za donositelja odluke (dok su dionici uključeni samo putem neobvezujućih mišljenja) pri čemu štetu trpi poduzetnik, ali i država, budući da ne ubire prihode kroz poreze i doprinose za novo zapošljavanje.

S tim ciljem tražimo da se napravi strukturni popis svih socijalna prava bilo koje vrste, a za čije ostvarenje je potrebno dostaviti dokaz (potvrdu) o nezaposlenosti. Prema nama dostupnim informacijama, za veći broj prava koja se ostvaruju s osnove nezaposlenosti tražitelji istih moraju dostaviti takve potvrde.

Neupitno jest da je zadaća socijalne države brinuti se o svim svojim građanima koji žive u teškim socijalnim prilikama, no to ni na koji način ne bi smjelo biti poticajno na način da određeni dio nezaposlenih osoba, unatoč tome što zapravo ne traži posao i nije spremna iz bilo kojeg razloga uključiti se u svijet rada, i dalje službeno ulazi u statističke podatke o broju nezaposlenih, što ni u kom slučaju ne predstavlja realnu i stvarnu sliku stanja na tržištu rada.

Smatramo kako je nužno donošenje odluke o uspostavi takvog načina vođenja evidencija iz kojih bi bilo moguće nedvosmisleno utvrditi **stvarni broj nezaposlenih osoba raspoloživih za rad, od onih nezaposlenih osoba koje se nalaze u evidenciji iz razloga što na taj način postaju korisnici određenih socijalnih prava**.

Jednako je važno napomenuti kako nikome nije cilj ukidati postojeća socijalna prava, već je cilj dobiti realnu sliku i imati pravovremeni uvid u stvarni broj nezaposlenih osoba raspoloživih za rad.

Kao potvrdu postojanja mogućnosti da je status nezaposlenosti povezan s ostvarivanjem drugih socijalnih prava navodimo činjenicu o relativno malom broju nezaposlenih osoba koji primaju novčanu naknadu. Naime, radi se o otprilike samo četvrtini od ukupnog broja nezaposlenih, konkretno samo oko 50.000 nezaposlenih osoba prima novčanu naknadu zbog nezaposlenosti od ukupnog broja od 200.000 nezaposlenih.

To bi, drugim riječima, značilo kako bi preostalih tri četvrtine nezaposlenih osoba zapravo bilo spremno prihvati posao tj. kako su raspoloživi za rad i aktivno traže posao, što ne odgovara stvarnom stanju. O tome svjedoče i brojni poduzetnici kojima se od stotinjak ili pak dvjestotinjak nezaposlenih osoba upućenih sa HZZ-a na razgovor za posao, javlja tek njih nekoliko, a ponekad i nitko. Ono što želimo reći jest, da zasigurno postoji čitav niz razloga zašto je tako, no jedan od njih zacijelo je i kumulacija socijalnih prava po različitim osnovama koja se ostvaruju temeljem dokaza statusa nezaposlenosti.

Vrlo često sindikati izlaze s tezom kako su razlog tome niske plaće, što dijelom može i biti točno. No teško je razumjeti skroman odaziv na oglase za posao u slučajevima kada visina plaće nije uopće objavljena. Dakle, radi se o tome da veliki dio nezaposlenih ne pokazuje interes za zapošljavanje, nije raspoloživ za rad ili pak ne može prihvati posao zbog nekih drugih razloga.

Zato vjerujemo kako postoje drugi motivi zbog kojih je „poželjno“ biti u evidenciji nezaposlenih, pa i onda kad osoba nije raspoloživa za posao, koji put zbog objektivnih, a ponekad i subjektivnih razloga, koje treba uvažiti.

No, ono što želimo naglasiti jest kako je nužno razlučiti one nezaposlene osobe koje nisu raspoložive za rad, ne utječući pri tome na to da iste izgube određena socijalna prava, od onih nezaposlenih koji doista traže posao i žele raditi te za njihovim radom postoji iskazana potreba poduzetnika, sve s ciljem vođenja ažurnih i vjerodostojnih evidencijskih dokaza.

Dakle, unutar evidencije nezaposlenih osoba potrebno je razvrstati osobe raspoložive za rad od onih koji ne traže aktivno posao.

Ilustracije radi, u evidenciji nezaposlenih nalazi se i ovakva skupina nezaposlenih osoba : dugotrajno nezaposlene osobe koje su nezaposlene duže od 5 godine, vrlo niske obrazovne strukture, tj bez škole ili samo sa završenom osnovnom školom, te u dobi od 50 do 59 godina. Takvih je osoba je trenutno gotovo 7.000 u evidenciji Zavoda. Pretpostavka je kako ove osobe, iako su u evidenciji nezaposlenih, zbog svih navedenih karakteristika, niti imaju tražena znanja i vještine da bi bili u fokusu potencijalnih poduzetnika, niti oni sami iskazuju interes za uključivanje u svijet rada.

Ovu skupinu nezaposlenih navodimo samo kao primjer, tj. mogućnost kako postoje i druge skupine koje su u izrazito nepovoljnem položaju na tržištu rada, a vjerojatno je za pretpostaviti kako ne mogu zadovoljiti sadašnje potrebe tržišta rada najčešće zbog nedostatka traženih vještina, znanja i kompetencija.

U nastavku dajemo izdvojeno mišljenje po pojedinačnim nacrtima pravilnika:

1. Prijedlog pravilnika o obavljanju djelatnosti u svezi sa zapošljavanjem

Obveze u vezi evidencija kod ministarstva nadležnog za rad (članak 8. stavak 6. Prijedloga)

- dostavljati Ministarstvu tromjesečno Evidenciju, najkasnije do kraja mjeseca koji slijedi nakon isteka tromjesečja
- odnosno: do 30. travnja za 1. tromjesečje, do 31. srpnja za 2. tromjesečje, do 31. listopada za 3. tromjesečje te do 31. siječnja za 4. tromjesečje prethodne godine.

Tromjesečna obveza izvještavanja predstavlja znatno **administrativno opterećenje rada** agencija s obzirom na potrebu priprema izvješća. Predviđeno razdoblje izvještavanja je

također prekratko za cijelovitu i pravovremenu obradu podataka, čime je otežana mogućnost realnog ažuriranja podataka u kratkim razdobljima. Mišljenja smo da tromjesečni podaci ne predstavljaju relevantan uzorak u vezi obavljanja djelatnosti. **Predlažemo promjenu razdoblja dostavljanja na polugodišnje ili godišnje izvještavanje.**

Obveze u vezi obavljanja djelatnosti (članak 7. stavak 3. Prijedloga)

- cijene usluga moraju biti utvrđene u fiksnim iznosima i ne mogu se odrediti kao postotak od ugovorene plaće između poslodavca i radnika

Ne pronalazimo pravnu osnovu za uvođenje ograničavanja načina određivanja kriterija za cijenu usluga agencija koja je tržišna kategorija te stvar slobode ugovaranja poslovnih partnera (nepostojanje opravdanog javnog razloga ograničavanja ustawne poduzetničke slobode i sužavanje ustawnih sloboda u podzakonskim propisima). Agencije ne naplaćuju svoje usluge od tražitelja zaposlenja (članak 7. stavak 1.) te su upućene uslugu naplatiti od poslodavaca (članka 7. stavak 2.). Stoga je predložena odredba zadiranje u komercijalni odnos agencije i poslovnog klijenta. U drugim državama način određivanja cijene usluga agencije nije propisan, nisu propisana niti navedena ograničenja, a uobičajeno cijena usluge određuje se u razmjeru (postotku) od predviđene bruto godišnje plaće za radno mjesto (poziciju) za koju agencija posreduje između tražitelja zaposlenja i poslodavca. Odluku o visini (godišnje) bruto plaće donosi poslodavac kao dio svoje poslovne odluke i na istu agencija nema utjecaja. S obzirom na navedene razloge, **predlažemo brisanje stavka 3. u cijelosti.**

3. Prijedlog pravilnika o odgovarajućem smještaju

Smještaj je veoma bitna kategorija kod odluke radnika hoće li se vratiti kod određenog poslodavca naredne sezone te kojeg poslodavca će radnik odabrati kod traženja posla van mjesta stanovanja.

Činjenica je da poslodavci polažu sve više pažnje kvaliteti smještaja, zbog čega smatramo kako bi trebalo podržati prijedlog HUP-a o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, koji smo već u nekoliko navratainicirali prema Ministarstvu financija – Poreznoj upravi. Naš prijedlog je izmjena poreznog tretmana ulaganja poslodavaca za smještaj sezonskih radnika te je nužno te izdatke Zakonom o porezu na dohodak priznati kao neoporezive po osnovi poreza na dohodak od nesamostalnog rada. Svjesni smo kako ovo nije materija predmetnog pravilnika, no mi smo navedenu inicijativu već u nekoliko navrata predlagali Ministarstvu financija, pa ovim putem, a u cilju sustavnog rješavanja problema, predlažemo da se i resorno ministarstvo založi za isto.

U kontekstu navedenoga, smatramo da dostava fotografije od strane poslodavca, kako se navodi u članku 4. Prijedloga pravilnika predstavlja administrativni korak koji nužno traži i dodatne administrativne korake; analizu, pohranu, tijelo koje ocjenjuje i slična administrativna postupanja, a ne rješava pravu problematiku.

Izdvajamo nekoliko argumenata u prilog naprijed navedenom:

- Izdaci za smještaj sezonskih radnika nužan su i neizbjegjan trošak poslodavaca u djelatnosti ugostiteljstva i turizma, a koji nemaju obilježja dohotka od nesamostalnog rada da bi se na taj način oporezivali. Stoga se smatra opravdanim i potrebnim da se kroz propise za izdatke poslodavca na ime pokrića troškova smještaja sezonskih radnika iste

definira kao jedne od primitaka koje poslodavac omogućuje radnicima u interesu obavljanja svoje djelatnosti.

- Sukladno poreznim propisima koji su na snazi trenutno, izdaci za smještaj sezonskih radnika kojih u većini ugostiteljskih tvrtki ima preko 50 %, oporezuju se kao primici po osnovi nesamostalnog rada, unatoč činjenici da sam radnik od ovih davanja nema nikakvih primitaka niti izravne koristi.
- Davanja za smještaj sezonskih radnika egzaktna su i lako „provjerljiva“ i po visini davanja i po trajanju (iz Ugovora o radu zna se od kada do kada je pojedini radnik radio, zna se njegovo prebivalište i visina izdatka za smještaj).
- Prihvaćanjem tog prijedloga smanjila bi se i siva ekonomija jer poslodavci za ove izdatke imaju račun/ugovor o pruženoj usluzi smještaju radnika i Ugovor o radu koji potvrđuje trajanje smještaja pojedinog radnika.
- Prihvaćanjem tog prijedloga ne bi se više događala diskriminacija „lokalnih“ radnika u odnosu na one iz drugih područja, koji sada za isto radno mjesto imaju veće uplate poreza i doprinosa, a potom i pravo na znatno veće naknade s HZZ-a.
- Izdaci poslodavaca za smještaj sezonskih radnika iz godine u godinu rastu. To iz razloga kako se povećava broj radnika iz kontinentalne Hrvatske koji sezonski rade u turističkim mjestima. Predmetna izmjena potaknula bi daljnje zapošljavanje radnika iz slabije razvijenih područja kojima su povećani troškovi rada i života izvan svog prebivališta.
- Sadašnji porezni tretman troškova smještaja radnika posebno pogoda turistički sektor koji zbog sezonskog karaktera poslovanja više od ostalih gospodarskih grana zapošjava sezonske radnike iz svih krajeva Hrvatske, naročito iz krajeva u kojima je veća stopa nezaposlenosti kao što su Bjelovar, Vukovar i Osijek. U turističkim poduzećima u ljetnim mjesecima visok je udio sezonskih radnika, oko dvije trećine, a cijene smještaja općenito najviše u godini. Stoga bi predložena izmjena uvelike smanjila izdavanja poslodavaca turističkih djelatnosti koji pokreću velike migracije zaposlenika iz područja s visokom stopom nezaposlenosti te preusmjerila u podizanje kvalitete istog.

S poštovanjem,

Davor Majetić
glavni direktor

Hrvatska Udruga Poslodavaca
T A G R E B